

Bijlage bij de spreekantekeningen van Milieudefensie c.s. zittingsdag 3

1. Ik zou graag nog kort reageren op de vragen van uw Hof en de antwoorden van Shell over het beleid en de voorgenomen investeringen van Shell. Dit ter voorkoming van misverstanden.
2. Ten eerste: Shell presenteert haar klimaatbeleid – en feitelijk al haar publieke uitingen – inclusief het marketingfilmje waar het openingspleidooi mee afsloot – met een disclaimer. Deze disclaimer maakt duidelijk dat Shell's doelstellingen en ambities voorwaardelijk zijn. De disclaimer maakt duidelijk dat Shell's toekomstgerichte uitspraken gebaseerd zijn op de huidige verwachtingen en aannames van het bestuur die aan verandering onderhevig zijn.
3. In de woorden van Shell zijn die toekomstgerichte uitspraken te herkennen aan de volgende termen: "*These forward-looking statements are identified by their use of terms and phrases such as "aim", "ambition", "anticipate", "believe", "could", "estimate", "expect", "goals", "intend", "may", "milestones", "objectives", "outlook", "plan", "probably", "project", "risks", "schedule", "seek", "should", "target", "will" and similar terms and phrases.*"¹
4. Wat Shell 'verwacht', 'ambieert' of als 'doelstelling' hanteert is dus voorwaardelijk, onder meer van overheidsbeleid en een niet-uitputtende reeks van 13 andere omstandigheden.

De doelstelling van Shell voor Scope 1 en 2-emissies

5. De disclaimer geldt dus ook voor Scope 1 en 2-emissies. Shell kondigde in 2022 aan de Scope 1 en 2 emissies te willen halveren in 2030 ten opzichte van 2016. Er is dus geen garantie dat Shell die reductie ook daadwerkelijk zal realiseren. Het belang bij toewijzing van komt dus ook niet te ontvallen.²
6. Overigens, als Shell deze doelstelling realiseert, dan gaat het om een reductie van ongeveer 40 Mt, wat gelijk staat aan slechts 2,4% van de totale emissies van de Shell Groep op basis van de totale emissies in 2019.^{3,4} De doelstelling leidt ook niet tot een vermindering van de productie van Shell, zoals reeds toegelicht.⁵ De doelstelling leidt ook niet tot een vermindering van de verkoop van olie en gas door Shell.

¹ Shell Annual Report 2023, p. v, beschikbaar via: https://reports.shell.com/annual-report/2023/_assets/downloads/shell-annual-report-2023.pdf en Productie S-288, Shell plc, 14 maart 2024, Energy Transition Strategy 2024, p. 60. Zie voor de disclaimer uit Shell's Energy Transition and Progress Report 2021 (Productie MD-380) randnummers 708-709 Memorie van Antwoord Milieudefensie c.s. van 18 oktober 2022.

² MvA, par. 1103 e.v.

³ MvA, par. 662. Productie MD-534A, Shell plc, Shell Annual Report 2022, p. 97.

⁴ Uiteraard is ook dit doel afhankelijk van de eerder genoemde disclaimer. In het jaarverslag van Shell uit 2023 worden ook nog een aantal andere voorbehouden benoemd. Zie Shell Annual Report 2023, p.108: "*Scope 1 and 2 progress towards target. The chart below shows our progress since 2016 in reducing our Scope 1 and 2 emissions and gives an indication of how we expect to achieve our target in 2030. The actions we will take to achieve our target will depend on the evolution of our asset portfolio and the continued development of technologies which reduce carbon emissions. We expect that on a net portfolio basis, new investments across our portfolio will increase our Scope 1 and 2 emissions between 2024 and 2030, but this increase will be outweighed by reductions associated with planned divestments and natural decline. Our investments in producing low-carbon energy such as biofuels will increase our Scope 1 and 2 emissions, while reducing the NCI of the products we sell. Subsequent reductions in our emissions are reflected in the mechanisms outlined below and reflect an expected path to meeting our target in 2030.*" Zie ook Schriftelijk pleidooi Milieudefensie c.s., par. 109.

⁵ Schriftelijk pleidooi Milieudefensie c.s. van 19 maart 2024, par. 110, alsmede MvA, hoofdstuk 6.2.5.

7. De voorwaardelijkheid van Shell's doelstellingen blijkt ook duidelijk uit het feit dat Shell vorige maand nog doelstellingen heeft laten vallen. Dat heb ik ook toegelicht in het schriftelijk pleidooi.⁶

De andere doelstellingen van Shell

8. Shell heeft géén doelstellingen om haar totale Scope 1, 2 en 3-emissies tegen 2030 in absolute zin te reduceren. Shell hanteert uitsluitend intensiteitsdoelstellingen voor Scope 1, 2 en 3, die ruimte laten voor een stijging van de totale Scope 1,2 en 3-emissies. Ook dat hebben we in de schriftelijke stukken toegelicht.⁷ Shell verwacht zelf ook geen daling van haar absolute Scope 1, 2 en 3-emissies.⁸
9. Voor 2030 is die intensiteitsdoelstelling 15-20%. Shell heeft dat doel voor 2030 ten opzichte van de vorige klimaatstrategie naar beneden bijgesteld, dit was 20%.⁹
10. Ik breng hier in herinnering dat het verlagen van koolstofintensiteit simpelweg bewerkstelligd kan worden door hernieuwbare energie aan het energieportfolio toe te voegen en carbon credits in te zetten, zonder daadwerkelijk minder fossiele producten te verkopen.¹⁰ Dat noemde de CEO het "verwateren" van de koolstofintensiteit.
11. Shell presenteerde op 14 maart ook de nieuwe ambitie om haar absolute Scope 3 emissies uit olieproducten te reduceren met 15-20% in 2030 ten opzichte van 2021.¹¹ Het is van belang hierbij twee opmerkingen te maken.
12. Ten eerste, in dezelfde aankondiging maakte Shell duidelijk de LNG-verkoop te willen laten groeien met 20-30% in 2030 ten opzichte van 2022. Dat bevestigde Shell gisteren ook nogmaals. Deze groei in LNG-verkoop kan de afname van CO₂-uitstoot uit olieproducten opheffen.¹²
13. Ten tweede, maakt Shell in niet mis te verstane bewoordingen duidelijk dat deze "ambitie" niet meer is dan een prognose van de verandering die zij in de markt verwacht. Ik breng hier de woorden in herinnering van mr. Lunsingh Scheurleer in reactie op de vragen van uw Hof:

"En daarom denkt Shell voor een deel van de markt: nu zijn de omstandigheden zodanig dat wij daar op kunnen inspelen en verwachten wij die ambitie op die manier te kunnen verwezenlijken.

Maar ze noemt het ook niet voor niets een ambitie om tot uitdrukking te brengen dat het gaat om emissies die zij fundamenteel niet controleert maar het is haar verwachting op basis van inschattingen van externe factoren zoals die een uitwerking hebben op de business van Shell."

⁶ Schriftelijk pleidooi Milieudefensie c.s. van 19 maart 2024, par. 124.

⁷ MvA, hoofdstuk 6.2.3 – 6.2.5.

⁸ MvA, hoofdstuk 6.2.4.

⁹ Productie S-288, Shell plc, 14 maart 2024, Energy Transition Strategy 2024, p.7

¹⁰ Ibid, p. 50: "The decrease in Shell's NCI in 2023 was mainly achieved through a reduction in the average intensity of power sold and the use of carbon credits" Memorie van Antwoord Milieudefensie, para.653, p. 136: "The biggest driver for reducing our net carbon intensity is increasing our sales of low-carbon products and services." "We are diluting our carbon intensity by adding low-carbon products to our existing portfolio."

¹¹ Ibid, p. 7.

¹² Schriftelijk pleidooi Milieudefensie c.s. van 19 maart 2024, hoofdstuk 3.3, randnummers 126 en 127.

14. Het antwoord van mr. Lunsingh Scheurleer bevestigt opnieuw wat ook de disclaimer van Shell duidelijk maakt, de ambities ofwel doelen van Shell zijn onderhevig aan verandering en niet bindend.
15. De figuur die Shell gisteren toonde van de “estimated share of energy sales 2016-2030” geeft overigens ook helemaal geen inzicht in de absolute volumes van olie en LNG die Shell van plan is te gaan verkopen.

De ambities die Shell los heeft gelaten

16. De vrijblijvendheid van de ambities en plannen van Shell op het gebied van duurzaamheid blijken keer op keer uit de plannen die Shell dus ook regelmatig weer los laat. Ook dat is toegelicht in het schriftelijk pleidooi. Ik noemde zojuist al wat:
 - Op 14 maart jl. trok Shell het reductiedoel uit 2021 voor koolstofintensiteit van 45% in 2035 terug.¹³
 - Het doel uit 2021 om tegen 2030 gemiddeld 1-2% minder olie per jaar te verkopen is in 2023 losgelaten. Shell wil nu haar olieproductie op hetzelfde niveau houden.¹⁴

De investeringen in olie en gas van Shell

17. Dan nog een paar opmerkingen over de investeringen in olie en gas die Shell voornemens is te doen in de komende jaren. Shell verwacht tussen 2023 en 2025 maar liefst 40 miljard dollar te investeren in olie- en gas activiteiten en in totaal 100 miljard dollar van 2023 tot 2030.¹⁵
18. Volgens onderzoek van Oil Change International op basis van Rystad-data gaat 60% van al Shell's investeringen in olie en gas tussen 2024 en 2030 naar nieuwe projecten.¹⁶
19. Shell heeft een belang in 813 niet-ontwikkelde olie- en gasprojecten.¹⁷
20. Concluderend, alle doelstellingen zijn voorwaardelijk, het overgrote deel van Shell's investeringen gaat naar olie en gas en een groot deel daarvan gaat naar nieuwe olie- en gasvelden. De huidige klimaatambitie van Shell leidt volgens Shell's eigen verwachting niet tot absolute emissiereducties.

De "duurzame" investeringen van Shell

21. Dan nog een paar korte opmerkingen over Shell's investeringen in “*low-carbon energy solutions*”
22. Ondanks dat Shell de afgelopen jaren recordwinsten boekte houdt Shell haar investeringen in “*low-carbon energy solutions*” op hetzelfde niveau met 10-15 miljard over een periode van 3 jaar (2023, 2024, 2025).¹⁸ Dit komt neer op 3,3 tot 5 miljard per jaar. Daarvan heeft Shell

¹³ Productie S-288, Shell plc, 14 maart 2024, Energy Transition Strategy 2024, p. 49.

¹⁴ Schriftelijk pleidooi Milieudefensie c.s. van 19 maart 2024, hoofdstuk 3.3, randnummer 116.

¹⁵ Productie MD-536A, Shell, Capital Markets Day 14 June 2023, pagina 20 en 22-23.

¹⁶ Productie MD-573A, p.23. Dit gaat om projecten waarvoor Shell per 1 januari 2024 nog geen finale investeringsbeslissing had genomen (43% van de totale verwachte investeringen) en olie- en gasvelden die in aanbouw maar nog niet in productie zijn (17% van de totale verwachte investeringen).

¹⁷ Productie MD-573A, Rapport Oil Change International, maart 2024, Shell vs. the Climate, Expanding Oil and Gas, Fueling the climate crisis, p. 4.

¹⁸ Productie MD-536A, p. 20. Zie ook Schriftelijk pleidooi Milieudefensie c.s. van 19 maart 2024, hoofdstuk 3.3, par. 118.

nu al 5,6 miljard uitgegeven.¹⁹ Van die 5,6 miljard ging 2 miljard daarvan ging naar de overname van het biogasbedrijf Nature Energy.²⁰ Een aanzienlijk deel van deze investeringen heeft dus betrekking op de overname en dus van het kopen van activiteiten die al bestaan en door anderen zijn ontwikkeld. Dat geld is dus besteed aan iets wat niks toevoegt aan wat er al was. Als Shell aan de onderkant van die bandbreedte van 10-15 miljard dollar gaat zitten, komt er de komende twee jaar nog maar 2-3 miljard dollar per jaar bij.

23. Ik benoem het maar, want Shell presenteerde gisteren deze voorgenomen ('verwachte') investeringen over een periode van drie jaar, naast de jaarlijkse investeringen in olie en gas.
24. Uw Hof refereerde gisteren aan een eerdere uitspraak van Shell uit 2021, dat zij 50% van haar investeringen in 2025 in de transitie zou investeren. Dat noemde ze "*Energy Transition Spend*." In de MvA is toegelicht dat dit een hele brede definitie is waar een breed scala aan uitgaven onder vallen, waaronder de handel in gas en fossiele elektriciteit, marketing uitgaven voor de tankstations, tot zelfs de gisteren door mr. Drenth genoemde broodjes.²¹ Los van het feit dat die definitie niets te maken heeft met investeringen in de energietransitie, heeft Shell dit beleidsvoornemen kennelijk ook losgelaten, want dit is inmiddels niet meer in terug te vinden in de stukken
25. In 2023 investeerde Shell 2,3 miljard dollar in de Renewables and Energy Solutions tak van totale kapitaalinvesteringen van 24,4 miljard dollar, dit is 9,4% van de totale kapitaalinvesteringen. Dit is minder dan in 2022. Vorig jaar waren de investeringen hoger vanwege een overname.²²
26. In 2023 heeft Shell 1,59 miljard dollar geïnvesteerd in zonne- en windenergie, ten opzichte van 2,8 miljard dollar in 2022.²³ Dit is 6,6% van de totale capex (24 miljard euro) in 2023, in vergelijking met 8% in 2022.
27. Tot slot, Shell heeft er een belangrijk punt van gemaakt dat er voor een reductieverplichting geen plek is in het Nederlands klimaatbeleid en dat dit zou volgen uit uitspraken van de Tweede Kamer, de Raad van State en de regering. Dat standpunt is niet houdbaar. Voor nu willen we daar slechts over opmerken dat Shell een vertekend beeld geeft van wat deze uitlatingen inhouden en de context waarin ze zijn gedaan. Ik zal daar namens Milieudefensie c.s. volgende week bij stilstaan en toelichten. Wat daar ook van zij, deze uitlatingen staan in het geheel niet in de weg aan het vinden van de rechtsplicht en het bekrachtigen van het Vonnis.

¹⁹ Shell Annual Report 2023, p. 95.

²⁰ Ibid.

²¹ Memorie van Antwoord Milieudefensie c.s. van 18 oktober 2022, par. 691.

²² Shell Annual Report 2023, p. 76.

²³ Ibid, p. 341: "Solar and wind was a combined \$1,596 million in 2023 compared with \$2,862 million in 2022 due to capital relocation in the renewable power business compared with material acquisitions in 2022"